پێش ئەوەی هەرچییەك بین، دەبێت کورد بین … د. زاهیر سوران

نابێت هەیبەتی پێشمەرگە بشکێنین!

سەرەتا کە منداڵێك لە دایك دەبێت، فێری زمانی دایکی دەبێت واتە دایك، یەکەم مامۆستای مرۆڤە. پاشتر فێری وشەو قسەکردن دەبێت و ئەوجا هێدی فام دەکاتەوەو چاکەو خراپە لە یەکدی جودا دەکاتەوە. کورد هەمیشە ژێردەستە بووەو هەرگیز ئازاد نەبووە بەئێستایشەوە لەبەرئەوەی خۆمان حەزمان لێی بووە زمانی دایکمان پشتگوێ بخەین، هەستمان بە نزمی و سووکی (لەچاو نەتەوەکانی تردا) کردووە، پێمان عەیب بووە، نەمان ویستووە بایەخی پێ بدەین. ڕاستە هەندێك (بە ژمارەی دەست دەژمێردرێن) نەگبەت کە شێوی شەویان نەبووەو هەموو ژیانی خۆیان تەرخان کردووەو خەریکی زمان و ئەدەبیی کوردیی بوون و تەمەنی خۆیان لێ پێناویدا کردۆتە قوربانی بۆ ئەوەی ئەدەب و زمانی کوردیی بە زیندوویی بمێنێتەوە. بەڵام بەداخەوە کورد بە هەڵە لە ئایین تێگەیشتووە.

لای کورد ئایین بۆتە هەموو شتێك وەك: دایك، باوك، زمان، منداڵ، ویژدان و تەنانەت نیشتیمانیش. بەداخەوە لێرەشدا زۆربەمان بە هەڵە لێی تێگەیشتوون (ناحاڵی)، هەر کەس بە بۆچوونی خۆی و تێگەیشتنی لە زمانی ئارەبی دژی کورد بە کاری دەهێنێت کە زمانی زگماکی کەسمان نییە و نەبووە و لێکی دەداتەوە. ئارەبی زمانێکی دەوڵەمەندی ئاڵۆزی نەتەوەیەکی بێگانەیە و بە شەددە و فەتحەیەك مانای وشەکان دەگۆڕدرێن و لێکدانەوەی جودای بۆ دەکرێت، ئەوەش گوناهێکی دییە کە کورد دەی کات لەبەرئەوەی زۆربەی ئارەب خۆیان ناتوانن لێکدانەوە بۆ زمانەکەی خۆیان بکەن جا وای لە ئێمەی کورد.

با زۆر نەچینە ناو بابەتەکەوە ئێستا کاتی ئەوەیە یارمەتی هەژاران بدەین نابێت بۆ خۆدەرخستن بێت نابێتیش دەستی ڕاست بە دەستی چەپ بزانێت، دڵی یەکدی ڕابگرن، دەست مەنێن بە رووی نەدارانەوە (ڕۆژان رۆژی لە دوایە) مەهێڵین خراپەکار هەبێت لە نێوماندا، بە کوردیی و بە کورتی خودا لە هەموو ئایینە ئاسمانییەکاندا فەرموویەتی چاکە بکە وخراپە مەکە.

لە بەرواری ٣١ / ١ / ٢٠٢٠ وە بە نووسین و بەدەم هاوار دەکەم،

خۆتان لەم ڤایرۆسە نوێیە بپارێزن! لە یەکدی نزیك مەبنەوە، ئێمە کوردین فرە جیاوازین لە کۆمەڵگاکان و نەتەوەکانی دی و تایبەتمەندی خۆمانمان هەیە لەوانەیە مۆدێلی خۆپاراستنی ئەوان بۆ ئێمەو ئێرە لەبار نەبێت بەلام دەتوانین سوود لە بۆچوونەکانی دی وەر گرین، باشترە دەستی خۆتان ماچ بکەن لە منەتی بێگانەی، بەڵام بەداخەوە ئاش لە خەیاڵێك ئاشەوانیش لە خەیاڵێك. نزیکەی٣ هەفتە زیاترە ڕووی دەمم لەم حکومەتە دەڵێم:- ئێمە لەشەری کات داین، کات لە بەرژەوەندی ئێمەدا نییە! هاوکات داوام (چەندین تەکلیف و واسیتە) لە حکومەت کرد ٢ هەفتە هاتووچۆ (هەموو جوڵەیەك) قەدەخە بکات، ئەوانیش بە کەماڵی ئیسراحەت وەك پیشەیی هەمیشەییان بڕیارەکانیان دەرکرد . گەر لەسەرەتادا شێلگیرانەو خێرا گورج و جۆڵانێ (سەوری و فەوری) بڕیاریان بدایە زۆر زۆر باشتر بوو، لە ١-١٥ ئازاردا باشتر کۆنترۆل دەکرا، ئیمڕۆ زیانە ئابووری و دەروونی و تەندروستییەکان فرە کەمتر دەبوون، نەدەگەیشتینە قۆناخی فۆبیای چەمچەماڵ، دەربەندیخان و سەربین… زانیاری دژبەیەك و هەڵەی ڕاگەیاندنەکان وایان لە خەلك کرد چاوەڕێی (چاوەڕوانی نەخۆشییەکی بێدەرمانە) چارەسەرو کۆتان و نەخۆشخانە بکات، ئەوە جگە لە بازرگانانی جەنگی کۆرۆنا، بەداخەوە بە هۆی هەڵەی ڕاگەیاندنی فەیسبووك و خۆمان و ئیدارییی دەستەڵاتەوە گەیشتینە ئەم ڕۆژە!

ئەو ڕۆژەی هەمووان لەسەرئەعساب دەژین (مێشکمان ماندووە)، گشتمان لە خۆشەویستەکانمان دوورین یان دابڕاوین، کەم کەس هەیە ترووسکێك ڕووناکی تێدا مابێت، هەمووان دەستیان بەرزکردۆتەوە بۆ ئاسمان و دەپاڕێنەوە ودەڵێن : خوایە پۆزەتیق نەبێت واتە تووشی ڤایرۆسەکە نەبوو بێت، گەر هەبووش با کەم بێت چونکە بەرگەی لەمە زیاترو خراپتر ناگرین.

بەڕێزان، ڤایرۆسی کۆرۆنا هەموومانی جەنجاڵ کردووەو ترسی بڵاوبوونەوەی نەخۆشییەکە خەریکە تەنگمان پێ هەڵدەچنێت بەڵام دەبێت هەموومان هەموو سیناریۆ خراپەکانمان لەبەرچاودا بێت. هەرچەندە درەنگ وەختانێك بۆ کۆنترۆڵکردنی رێنماییە تەندروستییەکانی قەدەخەکردنی هاتووچۆ بەشێك لە شەرەفی بەرپرسیاریەتییەکە درا بە پێشمەرگە، بەڵام پێویستە بە ژمارەیەکی کەم بێت وەك هێمایەك (جۆرە ترسانێك) لەبەرئەوەی کە نابێت ئەوەندە ئاسایش، پێشمەرگە، پۆلیسی هاتووچۆ، کارمەندی قائیمولمەقام… تاد بخرێنە سەر شەقامەکان (هەیبەتیان مەشکێنن) وا مەکەن ئەوان قەرەباڵغی دروست بکەن . ئەو برایانەی سەر شەقامەکان وەك

ئەوانەی نێو نەخۆشخانەکان پێویستیان بە کەلوپەلی خۆپاراستن و چەتریش (سەیوان) هەیە چونکە نابێت چەکەکانیان تەڕ ببێت ونابێت ئەوەندەش لە ئۆتۆمۆبیل و سەرنشینەکانی نزیك ببنەوە بەرکەوتن لە گەڵ ئۆتۆمۆبیل و سەرنشینەکانی ناویدا رووبدات (ئەوە کارێکی مەترسیدارە).

ئەوەی شایانی باسە نابێت حکومەت پێشمەرگەو ئاسایش بە ناهەق بکات بە قوربانی کۆمەڵێك تێنەگەیشتوو لە حکومەتیش و لە میللەتیش. دەبێت پێشمەرگە لە چەند خالێکدا دابنرێن وەك چاودێر بۆ کاتی نەخوازراو (هیوادارین پێویست نەبێت) نەك بۆ کۆنترۆڵکردن بەتایبەتی کە ئەم چەند ڕۆژە کەش وهەوا نالەبارێو بەرەو ناخۆشی دەچێت.

لە کۆتاییدا دەبێت دەزگاکانی خێرخوازی بە هانای کەمدەرمەتەکانەوە بچن (قەڵەباڵخی دروست نەکەن) راگەیاندنەکان وشەو زمانی پاراوی کوردیی ئاسایی بەکاربهێنن لە ئاخاوتن و نووسیندا، بۆ ئەوەی ورەی دانیشتووان بەرزبکەنەوە (لەوە زێدەتر میللەت تووڕە مەکەن) و زانستیانە و کوردانە ئاگاداریان بکەنەوە تا هاوکاریی یەکدی بن و بە یەکگرتوویمان سەر دەکەوین. هاوکات نابێت هەرکەسێك کەمێك ناساخ بێت ڕوو بکاتە نەخۆشخانە ، تەنانەت گەر تووشبوی ڤایرۆسەکەش بێت نابێت بەتەمای نەخۆشخانەی پێنج ئەستێرەیی بێت. پێویستە دانیشتوان ئەو ڕاستییە بزانن کە تەنیا ئەوانەی باری تەندروستییان خراپە دەبرێنە نەخۆشخانە دەنا ژمارەیەکیان بەرگریی لەشیان فرە خاسە و باش بەرگەی دەگرن و پێویستە لە ماڵەوە بە پێی نیشانەکان چارەسەری خۆیان بکەن و کەسی ساخ لە خۆیان کۆنەکەنەوە! بۆ ئەوەی تووشیان نەکەن تاکو نەخۆشییەکە بەڕێ دەکەن. لە مانگی نۆڤەمبەری ساڵپاردا دا ٤ نەخۆشی خۆم تووشی ئەنفلۆنزایەکی دەگمەنی بەهێز بوون (تەمەنیان لەسەروو ٦٠ ساڵانەوە بوون) نزیکەی یەك مانگ لە ماڵەوە مانەوە و نەهاتنە دەرەوە وەلێ کەسیان پێیان نەخستە نێو نەخۆشخانە وسوپاس بۆ خودا ئیمڕۆ هەرچواریان قنجو قیتن و تەندروستییان فرە خاسە و چ عەیبێکیان نییەڵ.

هیوادارم هەمووان کوردانە ئیرادەتان بەهێز بێت، بۆ ئەوەی بەرگریی لەشتان بەهێز بێت و پێکەوە بە کەمترین زیان لە نەخۆشییەکەی ڕزگارمان بێت، پێویستە لەم قۆناغەدا چاونەترس بین تێکڕا کارمەندە خۆنەویستەکانی تەندروستیی لە کاتی پێویستدا (بەپێی توانا) بە هاناتانەوە دێین. مرۆڤی خاوەن یژدان و بە ئیرادە هەمیشە بەرگەی ئازارەکانی ڕۆژگار دەگرێت.

د. زاهیر سوران

پسپۆڕی نەخۆشییە درمەکان و گشتییەکان، سلێمانی.

٢٦ / ئاداری ٢٠٢٠